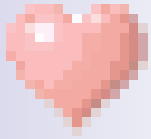

ÇOKLU ZEKA KURAMI

Pudingi burnuma çekip gözümün kıyısından fırşıtabilmeme rağmen beni özel yetenekli çocuklar sınıfına kabul etmiyorlar!

GARDNER zekayı,

- Problem çözme kapasitesi,
- Problemlerin çözümü için farklı çözüm yolları üretebilme kapasitesi
- Yaşadığı topluma değerli kültürel ürünler katma gücü olarak tanımlamaktadır.

Çoklu zeka kuramı;

- zekanın tek bir boyutta olmadığını, aksine her bireyin farklı derecelerde, çeşitli zekalara sahip olduğunu öne sürer.
- Bu kuramın temel ilkelerini yaratıcı biçimde kullanıp, her öğrencinin bireysel farklılıklarına değer veren ve bunları güçlendiren programlar hazırlayabilmeleri için olanak sağlar.

Gardner'a göre;

- “.....bütün çocuklar bu zekâ türlerine çeşitli düzeylerde sahip olarak doğarlar, bu zekâ türlerinden bazılarında daha çok eğilimleri olabilir.”
- Zekâ türleri çeşitli yöntemlerle geliştirilebilir.

ZEKA ALANLARI

- Sözel – Dilsel zekâ**
- Mantıksal – Matematiksel zekâ**
- Görsel – Uzamsal zekâ**
- Müzikal – Ritmik zekâ**
- Bedensel – Duyudevinimsel zekâ**
- Kişilerarası - Sosyal zekâ**
- İçsel - Özedönük zekâ**
- Doğacı - Doğa zekâsı**

SÖZEL-DİLSEL ZEKA

Soyut ve simgesel düşünme ile, kavram oluşturma, dilbilgisi, şiir, hikaye yazma anlatma ve mizah gibi karmaşık olguları içeren dilsel yetenektir.

- * Bir dilin temel işlemlerini kullanabilme yeteneği
- * Okuma, yazma, dinleme ve konuşma ile iletişim sağlama
- * Önceki bilgiyi anlama ve yeni bilgiye bağlama

SÖZEL –DİLSEL ZEKA

bir insanın kendi dilini, gramer yapısını, sözdizimini, sözcüklerin telaffuzunu ve anlamını doğru bir şekilde büyük bir ustalık ve beceri ile kullanmayı gerektirir.

SÖZEL ZEKASI BASKIN OLAN KİŞİLER

1. Bir okuma metninin düzenini ve sözcüklerin anlamını çabuk kavrar.
2. Bilgiyi başkasına açıklayabilme ve verilen talimatı anlayabilme gücüne sahiptir.
3. Mizaha dayalı anlatım gücü vardır kelimelerle oynamayı severler.
4. Yazılı ya da sözlü olarak etkili hitabet, ikna ve güdüleme yeteneğine sahiptirler
5. Öğrendikleri bilgileri kolay hatırlarlar.

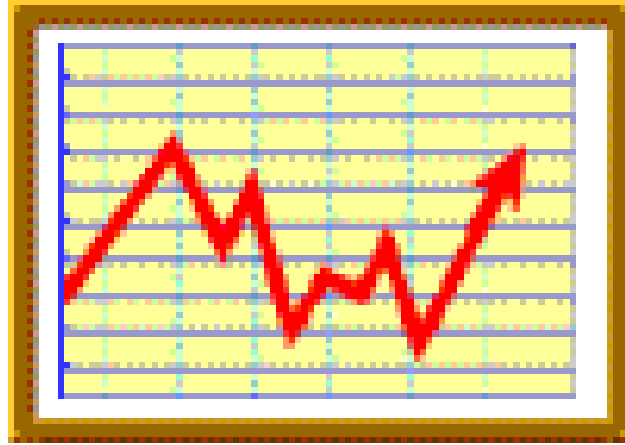
MANTIKSAL-MATEMATİKSEL ZEKA

Bilimsel düşünme, objektif gözlem yapma, elde edilen verilerden sonuç çıkarma, yargıya varma ve hipotez kurma yetenekleri baskın özelliklerdir.

MANTIKSAL-MATEMATİKSEL ZEKA,

sayılar, birbiri ile ilişkili kavramlar, düşünceler arasındaki karmaşık ilişkileri anlama yeteneğidir

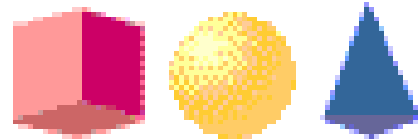
Bu zekanın özündeki yeterlikler

1. Soyut yapıları tanıma: Çevredeki örüntüleri ayırt etme gücü.
2. Tümevarım yoluyla akıl yürütme: Parçalardan bütüne gitme süreci
3. Tümdengelim yoluyla akıl yürütme: Bütünden parçalara gitme
4. Bağlantı ve ilişkileri ayırt etme
5. Karmaşık hesaplamalar yapma
6. Bilimsel yöntemi kullanma

GÖRSEL-UZAMSAL ZEKA

Görme duyusu ve buna baęlı olarak Şekiller tasarlama ve zihinde resimler yaratma yeteneğidir.

Bireyin objektif olarak gözleme ya da görsel ve uzaysal fikirleri grafiksel olarak sergileme kabiliyetlerini iğerir. Bu zekaya sahip olan insanlar, renge, çizgiye, Őekle, biçime, uzaya ve bu olgular arasındaki iliŐkilere karşı aŐırı duyarlıdırlar.

GÖRSEL- UZAMSAL ZEKA

”Bir resim bin sözcük değerindedir.”

sözünden anlaşılacağı gibi, bu zeka pek çok yol ile beynin kullandığı ilk dildir.

Görsel/uzamsal zekanın dili, renkler, şekiller, desenler, dokular, imajlar, resimler ve diğer görsel sembollerdir.

Bu zekanın özündeki yeterlikler

1. İmgelem / hayal gücü: Bireyin zihinsel hayal gücü
2. Zihinde canlandırma: Olayların, kişilerin şekilleri akılda resimleme
3. Mekan duygusu / Uzayda yer/yol bulma,
4. Grafikle gösterme: görsel resimler yaratma
5. Uzaydaki nesnelere arasındaki ilişkileri tanıma
6. Çeşitli açılardan objeler arasındaki benzerlik ve farklılıkları tanıma

Bu zekası kuvvetli olan bir öğrenci

- 1.Haritaları, çizelgeleri ve diyagramları daha kolay okur.
- 2.Yaşına göre yüksek düzeyde figürleri ve resimleri çizer
- 3.Filmleri, slaytları ve diğer görsel sunuları izlemeyi tercih eder.
- 4.Renklerle karşı çok duyarlıdır.
- 5.Resimli yayınlardan daha çok hoşlanır.
- 6.Elinde bulunan materyallere bir şeyler çizer.
- 7.Daha önce gittiği yerleri kolay hatırlar.
- 8.Yaşına göre ilginç üç boyutlu yapılar ve modeller oluşturur
- 9.Varlıkların görsel imgelerini çok iyi çizer.

MÜZİKAL-RİTMİK ZEKA

Tonal ve ritmik kavramları tanıma ve kullanma; çevresel seslere, insan sesi ve müzik aletlerine karşı duyarlı olma yeteneğidir.

Çevredeki seslerden anlam çıkarma

Ses tonundan duygu durumunu kestirme,

Arabanın motor sesinden problemin ne olduğunu anlama bu zeka türüne girer.

Müzikal zekanın özündeki yeterlikler

1. Müziğin ve ritmin yapısına değer verme
2. Müzikle ilgili şemalar oluşturma
3. Seslere karşı duyarlı olama
4. Melodi, ritim ve sesleri taklit etme, tanıma ve yaratma
5. Ton ve ritimlerin değişik özelliklerini kullanma

BEDENSEL-DUYUDEVİNİMSEL ZEKA

Vücutunu kullanarak (dans ve vücut dili), oyun oynayarak ya da yeni bir ürün yaratarak duygularını ifade etme yeteneğidir.

Bu zekası gelişmiş bireyler

aktör, sporcu, balerin ve dansçı olabilir.

Bu zeka türü,

.vücut hareketlerini kontrol etmeyi ve yorumlamayı,

.fiziksel nesnelere kontrol etmeyi ve yorumlamayı,

.vücut ile zihin arasında bir uyum oluşturmayı sağlar.

Bedensel zekânın özündeki yeterlikler

- 1.Önceden planlanmış vücut hareketlerini kontrol etme,
- 2.Bedenin farkında olma,
- 3.Zihin ve beden arasında güçlü bir bağ kurma,
- 4.Pandomim yeteneğini kullanma,
- 5.Bedeni tümüyle iyi kullanma

KİŞİLERARASI-SOSYAL ZEKA

Diğer insanlarla sözlü ve sözsüz iletişim kurma, grup içinde işbirliği içerisinde çalışma yetenekleridir.

Bireylerle iletişim kurma, onları anlama, ruh durumlarını ve yeteneklerini tanıma önemlidir.

Bu zekası gelişmiş bireyler,

- Çevredeki bireylerle iletişim kurma,onları anlama, bu kişilerin duygusal durumlarını ve yeteneklerini tanıma gibi davranışlara işaret eder.
- Politikacılar,dini liderler, öğretmenler, psikologlar bu yetileri ustalıkla kullanırlar.

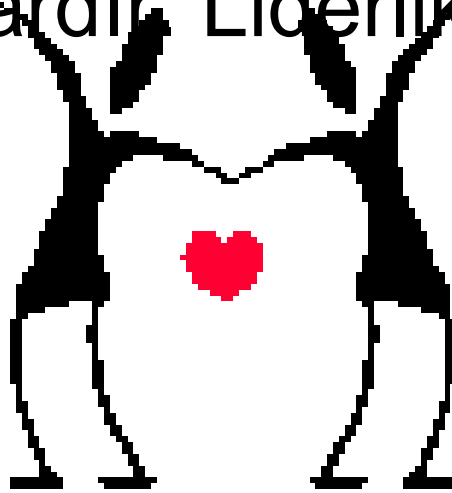
Bu zekanın özündeki yeterlikler

1. İnsanlarla sözlü ya da sözsüz iletişim kurma,
2. Bir bireyin ruhsal durumunu, duygularını okuma,
3. Grupla işbirliği içinde çalışma,
4. Karşıdaki kişinin bakış açısıyla dinleme,
5. Empati kurma,
6. Sinerji kazanma ve yaratma

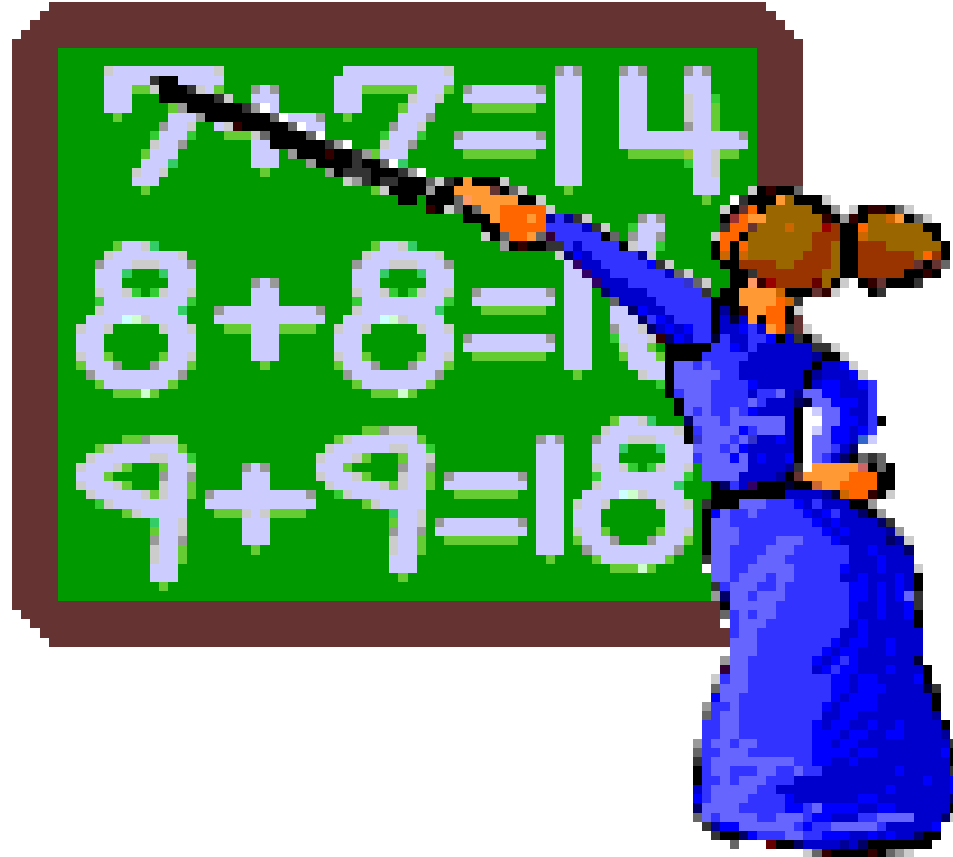

Bu zekası gelişmiş bireyler

Sözel ve bedensel dili etkili bir biçimde kullanırlar. Farklı ortamlara, farklı insan topluluklarına girdiklerinde kolaylıkla uyum sağlayabilirler. İnsanları organize etme yetenekleri vardır. Liderlik vasıflarını taşırlar.

Öğretmenlik, Yönetim, İşletme, Danışmanlık, Psikologluk, Rehberlik uzmanı ve Politika gibi alanlarda başarıyla çalışabilirler.

İÇSEL- ÖZEDÖNÜK ZEKA

İnsanın kendi duygularını, duygusal tepkilerinin derecesini, kendi biliş bilgisi sürecini tanıma, kendi öz benliğini anlama ve başkalarına ifade etme yeteneğidir.

ÖZEDÖNÜK ZEKA

Kişinin kendiyle ilgili bilgisi olması ya da yaşamı ve öğrenmesi ile ilgili sorumluluk almasına işaret eden zekadır.

Özedönük zekası güçlü olan birey, kendi coşkularının sınırlarını anlayabilen, kendi davranışlarını yönetirken bunlara dayanabilen kişidir. Böyle bir kişi zamanında düşünmeyi, yanıtlamayı ve kendini değerlendirmeyi başarabilir.

Bu zekanın özündeki özellikler

- 1.Konsantrasyon:Sadece bir konuya ya da etkinliğe odaklaşma,
- 2.Düşünsellik(mindfulness):insanı kendisini düşünmeye ve yaşantıdaki her ayrıntıya değer vermeye yöneltme,
- 3.Üstbiliş- biliş ötesi: verilen kararları analiz ederek değerlendirme,
- 4.Değişik duyguların farkında olma,
- 5."Öz"ü tanıma ve değer verme,
- 6.Yüksek düzeyli düşünme becerileri ve akıl yürütme.

DOĞA ZEKASI

Gardner geliştirdiği çoklu zeka kuramına sonradan (1996'da) doğa zekasını da eklemiştir.

Doğa zekası; bölgesel ya da küresel evre değişikliklerini açıklama, ev hayvanları, doğa hayatı, bahçe ve park ilgisi, teleskop ya da mikroskop kullanarak doğayı çekme davranışlarını kapsar.

DOĞA ZEKASI

Doğal çevreyi anlama, tanıma

Bitki ve hayvanların türlerini fark etme

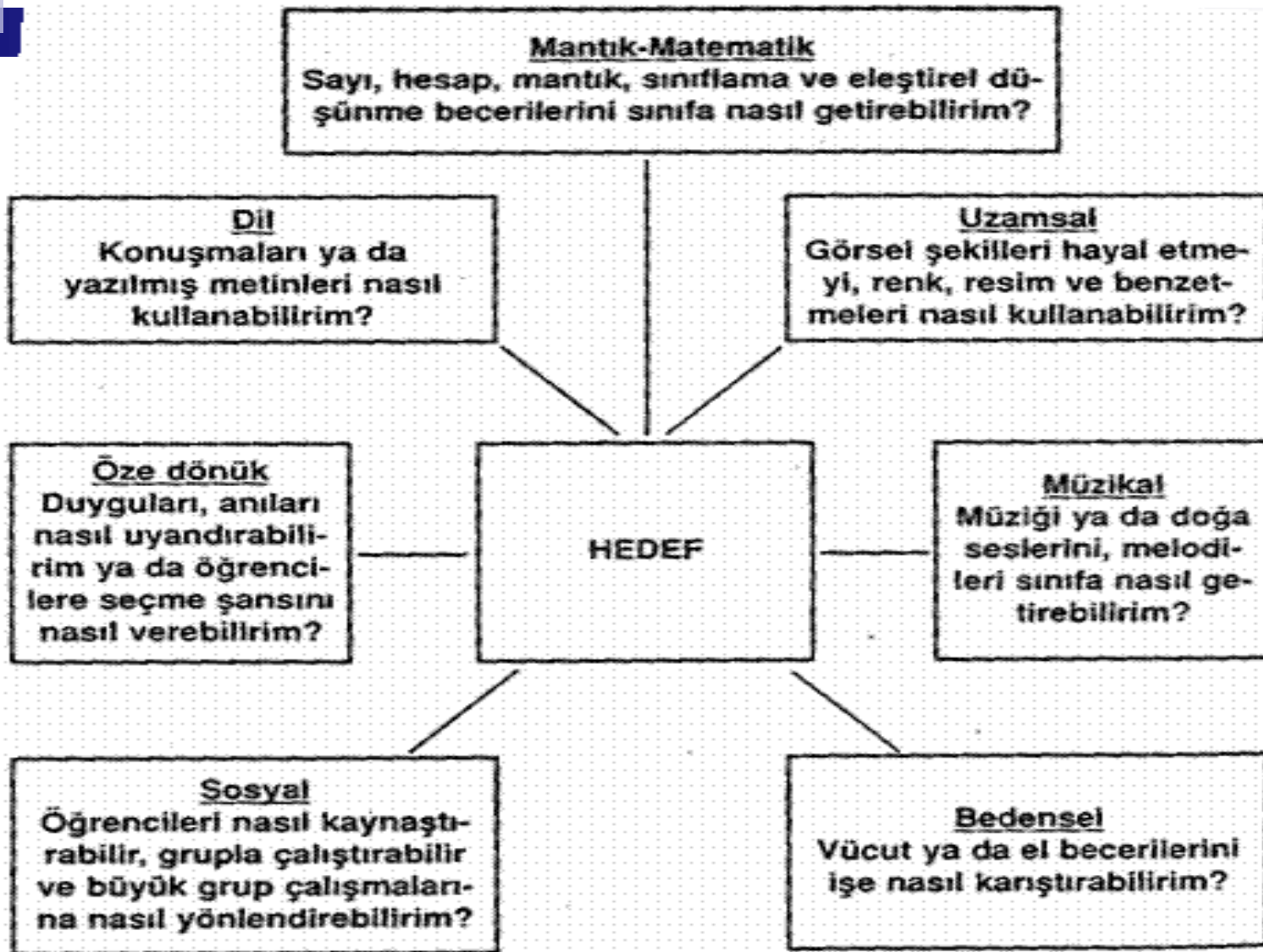
Botanik ve zooloji, organik kimya, böcek bilimi, fotoğrafçılık, vb.

Bu zekanın özündeki yeterlikler

- 1.Doğa ile bütünleşme: Doğal ortamı ev olarak hissetme,
- 2.Doğal bitki örtüsüne duyarlılık,
- 3.Canlılar ile etkileşim kurma, koruma
- 4.Doğanın tepkilerine karşı duyarlılık ve farkındalık
- 5.Doğadaki bitki ve hayvanları tanıma ve sınıflama
- 6.Bitki yetiştirme

Zeka Çeşitleri	Genel Özellikleri	Öğrenme Yolları	İlgi Duydukları Meslekler
Sözel Zeka	Dilini etkili olarak kullanabilir.	Söyleyerek, dinleyerek, okuyarak ve görerek öğrenir.	Yazar, Şair, Öğretmen, Gazeteci, Politikacı, Avukat, Komedyen.
Mantık – Matematiksel Zeka	Sayılarla çalışmayı sever. Neden-sonuç ilişkisi kurarak yorumlamayı sever.	Sınıflayarak, sıralayarak ve soyutlayarak öğrenirler.	Bilim İnsanı, Mühendis, Matematikçi, Ekonomist , Muhasebeci, Bilgisayar Programcısı, Yargıç.
Görsel (Uzamsal) Zeka	Haritaları, çizelgeleri, filmleri kolay okurlar, anlarlar.	Görselleştirme (resim, film, sunu-slayt- vb..) ve hayal kurarak öğrenirler.	Ressam, Fotoğrafçı, Mühendis, Mimar, Gezgin.
Müziksel (Ritmik) Zeka	Melodileri, sesleri ve ritimleri severler.	Müzik eşliğinde, ritim ve melodiyle öğrenirler.	Şarkıcı, Besteci, Müzik Öğretmeni, Tiyatrocu.
Bedensel (Kinestetik) Zeka	Vücudunu ve ellerini ustalıkla kullanarak anlatmayı severler.	Dokunarak, yaparak ve hareket ederek öğrenirler.	Atlet, Dansçı, Aktör, Balerin, Balet, Pantomimci, Cerrah.
Kişiler Arası (Sosyal) Zeka	Çevresiyle ilişki kurmayı, işbirliği yapmayı ve empatiyi sever.	Paylaşarak, çevresindekilerle işbirliği yaparak ve karşılaştırarak öğrenirler	Öğretmen, Psikolojik danışman, Psikolog,, Politikacı, Doktor, İşadamı.
Kişisel (İçsel) Zeka	Kendi duygu ve düşüncelerinin, yeterliklerinin farkına varabilmedir.	Kendi başlarına, kendi hızında, kişisel becerilerini kullanarak öğrenirler. Kendi başlarına çalışmayı, başarmayı severler.	Sanatçı, Din Adamı, Sosyal Hizmet Uzmanı, Psikoterapist
Doğa Zekası	Doğal kaynaklara ve çevreye ilgisi yüksektir. Bitki ve hayvanları tanır ve ilgilenir.	Araştırarak, gözlem yaparak, çevreyi, olayları gözlemleyip inceleyerek öğrenirler.	Ziraat Mühendisi, Arkeolog, Meteorolog, Biyolog, Zoolog, Çevre Bilimci.

Çoklu Zekâ Kuramı (MI) Planlama Soruları*

*Armstrong (1994:58)

SINIFTA ÇOKLU ZEKÂYI GELİŞTİRMEK İÇİN UYGULANABİLECEK ETKİNLİKLER

Dil Zekâsı	Mantık/ Matematik Zekâsı	Görse/Üzamsal Zekâ	Müzikal Zekâ	Bedensel Zekâ	Sosyal Zekâ	Oze dönük Zekâ (intrapersonal)
<ul style="list-style-type: none"> - hikaye dergi okuma, - yazma, - konuşma, - araştırma, - diyalog - sunum yapma - dinleme, - yüksek sesli okuma, - drama yapma 	<ul style="list-style-type: none"> - problem çözme, - tangramlar, - geometri, - ölçme, - sınıflama, - kestirme, - mantık oyunları, - veri biriktirme, - deney yapma, - yap bozlar - eleştirel düşünme - sıralama 	<ul style="list-style-type: none"> - kartlar, - grafik okuma, fotoğraflar, - görsel benzetim ve yap bozlar, - üç boyutlu deneyler, - boyama, - karikatürleştirme, - hikaye haritası yapma, - desenleme, - zihin haritası yapma, - renk ve semboller kullanma 	<ul style="list-style-type: none"> - şarkı söyleme, - ritim tutma, - mırıldanma, - tempo tutma, - fon müziği kullanma, - enstrüman çalma 	<ul style="list-style-type: none"> - faaliyetler yapma, - yaratıcı hareketler bulma - elle yapılan deneyler, - vücut dili kullanma - fiziksel eğitim aktiviteleri, - drama 	<ul style="list-style-type: none"> - kooperatif öğrenme, - paylaşma, - grup çalışması, - takım öğretimi, - tartışma, - kulüp kurma, - beyin fırtınası yapma 	<ul style="list-style-type: none"> - bireysel çalışma, - bireysel projeler, - bireysel sorumluluk alma - bireysel okuma, - kendine güven faaliyetleri

ÇOKLU ZEKA KURAMININ OKULLARDA UYGULANMASI

Çoklu zeka kuramının okullarda öğretmenler tarafından uygulanması çocukların üstün olan yönlerini ortaya çıkaracak ve bu yönlerini geliştirip kuvvetlendirmelerini sağlayacaktır. Ayrıca sınıfta kendilerine sağlanan ortamlarla diğer zeka türleri de gelişecektir.

you are the best teacher!

老师您辛苦了.....

Teşekkür ederim

demirel@hacettepe.edu.tr